

Zdrenka, Joachim

„Von Stettin bis Breslau. Ansichten, Stadtpläne und Landkarten von Pommern, Östlicher Mark Brandenburg und Schlesien aus der Graphischen Sammlung des Germanischen Nationalmuseums Nürnberg”, Ursula Timann, Nürnberg 1988 : [recenzja]

Przegląd Historyczny 82/3-4, 543

1991

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych, tworzonej przez Muzeum Historii Polski w Warszawie w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został opracowany do udostępnienia w Internecie dzięki wsparciu Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach dofinansowania działalności upowszechniającej naukę.

Ursula T i m a n n, *Von Stettin bis Breslau. Ansichten, Stadtpläne und Landkarten von Pommern, Östlicher Mark Brandenburg und Schlesien aus der Graphischen Sammlung des Germanischen Nationalmuseums Nürnberg*, überarbeitete und erweiterte Neuausgabe, Germanisches Nationalmuseum, Nürnberg 1988, s. 353 i 605 re-produkcji.

Muzeum Narodowe w Norymberdze (Nationalmuseum Nürnberg) posiada bogatą kolekcję map, planów, widoków miast itp., liczącą około 30 tys. jednostek inwentarzowych. Przedstawiana tu praca jest drugą publikacją udostępniającą jego zbiór kartograficzny. Pierwszą z nich przygotowała Karin H o l z a m e r w 1982 r. prezentując materiał dla terenu Prus Wschodnich i Zachodnich, Gdańska oraz rejonu nadbałtyckiego po Rygę. Praca U. T i m a n n zawiera 605 pozycji katalogowych, które poprzedzone zostały krótkim wstępem, zawierającym charakterystykę przedstawianego materiału, omówienie zakresu terytorialnego pracy oraz objaśnienia odnośnie zastosowanego schematu przy opisie poszczególnych obiektów. Schemat ten obejmuje 13 punktów: tytuł, tytuł oryginalny, miejsce i rok powstania, osoby związane z powstaniem danego obiektu (kartograf, autorzy, wydawca, drukarz), teksty w i poza obrazem, wymiary, technika, skala, pochodzenie, literatura fachowa, sygnatura i uwagi. Pracę zamyka spis autorów, wykaz wykorzystanej literatury, spis miejscowości polsko-niemiecki z podziałem na Pomorze i Śląsk oraz konkordancja nazw miejscowych.

Terytorialnie praca obejmuje obszar historycznego księstwa pomorskiego z jego częścią przed- i zaodrzańską (od Demmina, Gützkow i Wolgast po Lębork i Bytów), Dolnego i Górnego Śląska wraz ze Śląskiem cieszyńskim i opawskim, dalej ziemię lubuską i dawną Nową Marchię, dla której zachodnią granicę stanowi Odra. Podobnie jak w pierwszym tomie tej serii zastosowano i tutaj układ alfabetyczny według nazw miejscowości.

Całość reproduktowanego materiału podzielona została na trzy części: 1. widoki poszczególnych miast, miejscowości i obiektów, 2. ryciny przedstawiające większą ilość miejscowości oraz 3. mapy. Ramy chronologiczne stanowią wiek XVI i XIX. Rozłożenie materiału jest nierównomierne. Większość miejscowości reprezentowana jest tylko przez jedną pozycję. Prym wiodą większe miasta jak Wrocław (64 pozycje), Zgorzelec (12), zamek Chojnik (28), Legnica (14), Szczecin (20) i Stralsund (22).

Dobra technika drukarska (szkoda że tylko czarno-biała), dość przejrzysty układ i – to co czytelnika polskiego ucieszy – polsko-niemieckie nazewnictwo miejscowości, sprawiają, że ocena pracy U. Timann nie może być inna, jak pozytywna. Muzeum w Norymberdze życzymy wytrwałości w publikacji swego zasobu kartograficznego i oczekujemy z niecierpliwością następnego tomu, który ma obejmować terytorium Czech i Moraw.

J. Z.

Teresa G r z y b k o w s k a, *Złoty wiek malarstwa gdańskiego na tle kultury artystycznej miasta 1520–1620*, Państwowe Wydawnictwo Naukowe, Warszawa 1990, s. 201, ilustr. VIII, 150.

Gdańsk jest wdzięcznym polem do studiów zarówno historyka gospodarki jak i historyka sztuki nie tylko dlatego, że szczęśliwie ocalał swoje bogate archiwalia późnośredniowieczne i nowożytne oraz znaczny zasób dzieł sztuki z tych czasów, dających podstawę do badań lepszą niż w jakimkolwiek innym mieście dawnej Rzeczypospolitej, ale także ze względu na szczególną rolę, jaką odegrał w historii tej części Europy, gdzie przez kilka stuleci był portem łączącym gospodarkę jednego z największych państw europejskich z resztą świata i leżał na styku kilku różnych kręgów kulturowych i stref wpływów artystycznych. We wczesnonowożytnym Gdańsku spotykały się późnośredniowieczne tradycje miast hanzeatyckich i północnoeuropejskiego gotyku z nowożytnymi prądami renesansu i baroku włoskiego i niderlandzkiego, z będącą wytworem wschodnich